

Wyrok z dnia 14 kwietnia 2000 r.

II UKN 509/99

Samobójstwo pracownika w czasie podróży służbowej, które nie pozostawało w związku z wykonywaniem powierzonych zadań, nie jest wypadkiem zrównanym z wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2000 r. sprawy z powództwa Wandy M. i innych przeciwko Polskiej Żegludze Morskiej w S. o jednorazowe odszkodowanie, na skutek kasacji powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 kwietnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację oraz przyznał adwokatowi Krystynie W.-M. kwotę 1000 zł (słownie: jeden tysiąc złotych) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej wykonywanej z urzędu od Skarbu Państwa.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 22 kwietnia 1999 r. [...] oddalił apelację Wandy M., Joanny Ewy M., Eweliny M. i Krzysztofa M. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie z dnia 27 listopada 1998 r. [...] w sprawie przeciwko Polskiej Żegludze Morskiej w S. o jednorazowe odszkodowanie w kwocie 27.322,80 zł z tytułu śmierci w wypadku przy pracy Witolda M. - męża i ojca powodów. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu tego wyroku stwierdził, że Sąd Wojewódzki (w wyniku wnikliwego postępowania dowodowego i prawidłowej oceny prawnej zdarzenia) trafnie ustalił, iż samobójcza śmierć Witolda M. nie była wypadkiem przy pracy. Bowiem stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków

przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) za wypadek przy pracy uważa się zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w związku z pracą, co rozumie się jako miejscowe, czasowe i funkcjonalne powiązanie tej przyczyny zewnętrznej z wykonywaniem pracy. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie Sąd Wojewódzki trafnie ustalił, że przyczyną tragicznego zdarzenia była choroba samoistna psychiczna zmarłego pracownika, choć podejmując pracę na statku zmarły legitymował się aktualnym orzeczeniem lekarskim o braku przeciwwskazań do pracy na morzu. Natomiast, wbrew zarzutom apelacji, okoliczności w miejscu pracy pracownika, a w szczególności awaria silnika na statku m/s „B.”, która spowodowała opóźnienie powrotu statku z rejsu do portu macierzystego, nie mogła być traktowana jako źródło dodatkowego stresu u zmarłego, bowiem niezwłocznie po zgłoszeniu przez niego u kapitana statku informacji o trapiących go dolegliwościach, został on odsunięty od pracy i otoczony troskliwą opieką. W ocenie biegłych psychiatrów, z medycznego punktu widzenia, kapitan i załoga statku, czyli przedstawiciele pracodawcy podjęli w tej sytuacji wszelkie możliwe działania w celu zapewnienia opieki choremu na statku. Kiedy jednak – w chwili, gdy statek wypływał z portu Kaliningrad – pracownik niespodziewanie opuścił statek skacząc do wody, obiektywnie rzecz biorąc zerwał on tym samym związek z miejscem pracy i od tego momentu pracodawca stracił możliwość jakiegokolwiek wpływu na losy pracownika. Wówczas pracodawca nie mógł już zapewnić pracownikowi we własnym zakresie opieki drugiej osoby, natomiast podjął wszelkie możliwe działania w celu zapewnienia pracownikowi opieki przez innych, a mianowicie zawiadomił służby konsularne MSZ i władze rosyjskie, w konsekwencji czego umożliwiono Wincentemu M. powrót koleją do Polski. Niestety, pomimo to w dwa dni po opuszczeniu statku, pracownik popełnił samobójstwo już na terenie Polski, w drodze powrotnej do domu. W kasacji od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu powodowie zarzucili jedynie naruszenie przepisów prawa materialnego wobec przyjęcia, że w ustalonym stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy samobójczy zamach Witolda M. nie jest zdarzeniem zrównanym z wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy. Tymczasem, w opinii kasacji, zdarzenie to „należy traktować jako zdarzenie zrównane z wypadkiem przy pracy z tej przyczyny, że: 1. Miało miejsce w czasie trwania podróży służbowej, 2. Na skutek czynników zewnętrznych, które pogorszyły stan zdrowia pracownika dotkniętego chorobą psychiczną o charakterze psychozy”. Ponadto w uzasadnieniu kasacji pod-

niesione zostały również zarzuty dotyczące pominięcia, przy wydawaniu wyroków w niniejszej sprawie, niektórych wniosków jakie sformułowane zostały w opinii biegłych psychiatrów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest zasadna. W petitum kasacji błędnie wskazano, jakoby w rozpoznawanej sprawie został naruszony art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy, który w danym wypadku w ogóle nie mógł stanowić podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Natomiast z uzasadnienia kasacji wynika, że skarżący są zdania, iż w wyniku rozszerzającej wykładni art. 6 ust. 2 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy, w rozpoznawanej sprawie należało przyjąć, że samobójczy zamach na życie, dokonany przez Witolda M. już po samowolnym opuszczeniu przez niego statku, na którym był zatrudniony, jest zdarzeniem, jakie powinno być traktowane „na równi z wypadkiem przy pracy”. Tymczasem, stosownie do dyspozycji art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy, który jest przepisem wyjątkowym i z tej przyczyny musi być interpretowany w sposób restryktywny, „na równi z wypadkiem przy pracy” może być potraktowany wypadek, jakiemu uległ pracownik, jedynie wówczas, gdy do wypadku tego doszło w czasie trwania podróży służbowej, choć w okolicznościach innych aniżeli określone w art. 6 ust. 1 tej ustawy, chyba że wypadek ten: „został spowodowany postępowaniem pracownika, które nie pozostawało w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań”. W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że wypadek, jakiemu uległ Witold M. (jego samobójcza śmierć na terytorium Polski, w drodze powrotnej do miejsca zamieszkania, po uprzednim samowolnym opuszczeniu statku w K.) spowodowany został w wyniku postępowania pracownika, które nie pozostawało w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań. W tej sytuacji, w rozpoznawanej sprawie nie było możliwe zastosowanie art. 6 ust. 2 ustawy o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy. Ponadto, w uzasadnieniu kasacji sformułowane zostały również zastrzeżenia w kwestii dokonanych przez Sądy obu instancji ustaleń dotyczących stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie oraz oceny zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, jednakże – wbrew wymaganiu wynikającemu z art. 393¹ pkt 2 oraz art. 393³ KPC – w kasacji nie zostały wskazane żadne przepisy postępowania, których naruszenie zarzuca skarżący i z tej przyczyny nie mogły być one przedmio-

tem oceny w postępowaniu kasacyjnym.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹² KPC, a w odniesieniu do kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu na podstawie § 21 w związku z § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.), orzekł jak w sentencji.

=====